

ZPRAVODAJ

KRAJSKÉ MUZEUM
VÝCHODNÍCH ČECH

1

ZPRAVODAJ K MVČ

1974

číslo 1

Vydává Krajské muzeum východních

Čech se sídlem v Hradci Králové

Redakce Hradec Králové, nábřeží

PFB 465

Náklad 250 výtisků - pouze pro
interní potřebu muzeí.

Neprodejné

SLOVO ÚVODEM

Muzea a památníky se zejména za poslední tři léta významně podílí svojí specifickou činností na rozvoji kulturně-výchovné činnosti našeho Východočeského kraje.

Nová kvalita a funkce muzejní činnosti byla zdůrazněna v přijatých stranických a státních dokumentech krajských orgánů, jako jedna z rozhodujících podmínek naplnění závěrů XIV. sjezdu Komunistické strany Československa v oblasti kultury.

Tato skutečnost vyžaduje trvalé, plánovité zlepšení naší práce a to jak v oblasti řízení, tak v obsahu a formě, při konkrétní realizaci úkolů, které byly stanoveny pro muzejní činnost.

Plnění uložených úkolů, zejména potom zvýšení účinnosti naší práce, je třeba chápat jako jednotu politického činitele, spojujícího ideologickou a odbornou práci v konkrétní presentační, vědecké, odborné činnosti našich muzeí a památníků na široký okruh návštěvníků, zejména potom mládeže.

A právě v tomto směru chce náš Zpravodaj, jehož první číslo se vám dostává do rukou, v celé šíři napomáhat ke zvýšení řídicí práce, ke kompletnosti, celistvosti, koncepčnosti a perspektivnosti pracovních programů, forem a metod práce v rozvoji muzeí a památníků Východočeského kraje.

Zpravodaj se chce stát na tomto úseku informátorem, rádčem a pomocníkem. Je určen především těm pracovníkům, kteří se přímo podílejí na této specifické činnosti. Je určen i těm, kteří o tuto problematiku v oblasti kulturně-výchovné činnosti mají zájem a napomáhají jejímu rozvoji.

Přáli bychom si, aby náš Zpravodaj se stal především pro všechny pracovníky v muzeích a památnících našeho kraje užitečný, a aby se právě v něm oživila mnohotvárná činnost

kteřá by sloužila i k výměně zkušeností, k vzájemnému
hlubšímu poznání.

Přáli bychom si, aby Zpravodaj byl účinným nástro-
jem v dalším rozvoji muzejní činnosti našeho kraje.

Ředitel muzea
Milan Koubek

Přírodovědecká expozice (ZKUŠENOSTI)

V prosinci 1971 byla v Krajském muzeu v Hradci Králo-
vé otevřena stálá přírodovědecká expozice na výstavní plo-
še přibližně 200 m². Při vlastní instalaci expozice, která
proběhla ve dvou etapách, v roce 1968 a po přerušení při
havarii střechy, promáčení stropů výstavních sálů a nezbyt-
ných opravách byla dokončena za 6 týdnů v zimě 1971 a za
dobu zpřístupnění expozice od prosince 1971 do května 1974
byly získány některé zkušenosti jak s technickým provedením,
tak i s působením expozice na návštěvníky. Považujeme pro-
to za účelné seznámit pracovníky muzeí se získanými zkuše-
nostmi, neboť všechny podobné práce, před nimiž dnes mnohá
muzea stojí, jsou velmi náročné jak svou ideovou náplní
a volbou formy nejučinnějšího ideově výchovného a estetické-
ho působení, tak náročné časově při přípravě libreta, scé-
naře, i během vlastní instalace, a představují vždy podstat-
nou položku hospodaření daného muzea. Cílem tohoto sdělení
je především seznámit muzejní pracovníky se získanými zku-
šenostmi tak, aby bylo možné účelněji vynakládat síly a pro-
středky při instalaci nových expozic, vyvarovat se ztrát,
zbytečných experimentů, a případných reinstalací a úprav
v nepřiměřeně krátké době po otevření expozice.

Pomineme-li tu skutečnost, že díky víceleté přípravě
libreta došlo několikrát k jeho přepracování jak pro změny
v prostorové dispozici, tak při změnách pracovníků jednot-
livých odborů a jejich odlišnému autorskému přístupu k pro-
blematice libreta, projeví se největší potíže při vyřeše-
ní interiéru expozice. Původní projekt vypracovaný atelié-
rem arch. V. Chvojana ve Stavoprojektu n.p. v Hradci Králo-
vé se podařilo realizovat až za 4 roky po dodání projektu
ve výrobních střediscích družstva Stavba v Havlíčkově Brodě.
Během těchto 4 let se však natolik změnilы požadavky na ar-
chitektonické řešení interiérů expozic, že bylo nezbytné
provést úpravy spočívající zejména v odulehčení použitých
prvků, a doplnit interiér dalšími vitrinami, aby nedošlo
k podstatnému zmenšení instalační plochy. Tyto dodatečné

úpravy byly již zajišťovány převážně vlastními prostředky podle požadavků a projektů pracovní skupiny, která provedla vlastní instalaci /arch. P. Mašek, grafik J. Procházka a výtvarník A. Wágner/. Znamenalo to další odložení instalace o téměř dva roky.

Expozice instalovaná ve dvou na sebe navazujících sálech je tématicky rozdělena na geologický, botanický, zoologický oddíl a menší část věnovanou ochraně přírody, a vazba mezi nimi je vyjádřena instalací se společnou problematikou podle možností oborů, např. prezentací fylogeneze rostlin a živočichů, instalací botanických a zoologických exponátů z jedné přirozené oblasti apod. Podle povahy exponátů byly pro instalaci zvoleny různé typy vitrin v závislosti na prostorové dispozici jednotlivých oddílů:

a/ vitriny /o rozměrech 3,0 x 1,0 x 0,5 m, délka x výška x šířka/ s pevnými stěnami i dnem a děleným předním sklem vysunutelným do stran, s vlastním horním osvětlením, pro vertikální instalaci v geologickém oddílu x/

x/ Projektová dokumentace zařízení interiéru je k dispozici k nahlédnutí v Krajském muzeu v Hradci Králové, osvětlení všech vitrin kromě skříněk f/, pultových vitrin g/ a h/ a vitrin i/ je řešeno žárovkami v osvětlovací skřínce nad vitrinou přístupné shora bez otevření instalačního prostoru, který je oddělen mléčným sklem; uvedené vitriny typů g/, h/ a i/ nemají vlastní osvětlení.

b/ vitriny /3,0 x 1,0 x 0,3 m/ s vyjímatelnou zadní hobrovou stěnou pro vertikální instalaci ukázky zoologického systému a zoogeografické, sexuální a sezónní variability, určené převážně pro bezobratlé xx/

xx/Vitriny b/ a c/ mají dělené přední sklo spojené samolepicí tapetou a zajištěné lištami, vitriny d/ mají čelní sklo nedělené, zalištované. Všechny tyto vitriny jsou umístěny podél stěn sálu v masce s dveřmi, a jsou přístupné též shora jako vitriny a/ po odklopení osvětlovací skříně a vyjmutí mléčného skla, vitriny b/ kromě toho jsou

přístupné i zezadu po vyjmutí zadní hobrové stěny; při použitém způsobu instalace nebyly vyjmuté zadní stěny instalovány předem a tento způsob lze doporučit např. pro instalaci entomologických sbírek, pro kterou byly tyto úpravy zadní stěny původně určeny. Vitřiny b/, c/ a d/ jsou vytapetovány omyvatelnou bílou tapetou z PVC.

-
- c/ vitřiny /3,0 x 1,0 x 1,0 m/ s pevnými překližkovými stěnami pro instalaci ryb a savců
- d/ vitřiny /1,0 x 1,0/ nebo /2,0 x 0,5 m/ s pevnými překližkovými stěnami pro instalaci ptactva
- e/ skřínky /0,4 x 1,0 x 0,25 m/ zavěšené na stěně, s pevnými stěnami z laťovky a pevným dnem, se sklem zasunutým shora v drážkách, pro instalaci botanických objektů /sušené rostliny instalované vertikálně mezi dvěma skly, rostliny zalité do organického skla a fotografie/
- f/ skřínky /0,25 x 0,6 x 0,15 m/ zavěšené na stěně, s čelní a jednou boční stěnou skleněnou, se skly vysunovatelnými v drážkách, s bočním osvětlením před vitrinou, pro instalaci geologických, botanických a zoologických exponátů v části věnované ochraně přírody
- g/ pultové vitřiny /1,25 x 0,5 x 0,6 m/ s pevným hobrovým dnem a ostatními stěnami skleněnými, pro instalaci bezobratlých
- h/ pultové vitřiny o ploše 0,5 x 0,5 m s krytem z organického skla, vysokým 0,2 m, pro instalaci geologických exponátů, a zoologických objektů v části věnované ochraně přírody
- i/ vitřiny tvaru kvádrů orientovaných vertikálně o různých rozměrech s pevným hobrovým dnem a stropem z laťovky, se skleněnými stěnami zapuštěnými do drážek ve dnu a ve stropě, pro instalaci biologických exponátů.

Instalační prostor všech vitrin je bílý včetně nosných prvků pod exponáty /pouze dna pultových vitrin s krytem z organického skla jsou potaženy černou koženkou/, takže exponáty na jednobarevném podkladu vynikají a nedochází k rušení návštěvníka při vnímání pozadí za exponáty. Tento způsob vnitřní úpravy vitrin dovolil však odlišit menší celky, sku-

piny exponátů uvnitř vitrin, pouze různým prostorovým uspořádáním, což vyžaduje větší pozornost návštěvníka. Podle prvních výsledků průzkumu mezi návštěvníky, prováděného pomocí dotazníků, se však dosud neprojevil ani desorientace návštěvníka, ani únava při prohlídce expozice následkem vnímání bílých ploch /vitřiny jsou i vně bíle natřeny a kromě tmavých rámu vitrin v maskách, černých nosníků dalších vitrin, leštěných povrchů přírodních dřev na podstavcích větších pultových vitrin se návštěvník s dalšími barvami na vitrinách nesetká/. V expozici je dále použito barevných geologických a zoogeografických map, barevných linek k vyjádření pravděpodobných vývojových linií fylogeneze rostlin a živočichů, reprodukcí černobílých rytin a barevných fotografií rostlin vedle černobílých fotografií. Černobíle tištěné popisky exponátů jsou přelepeny štítky z organického skla, černé písmo je voleno i pro ústřední texty vitrin a popisky dílčích celků ve vitrinách. Záměrná úspora všech textů ve vitrinách bude nahrazena podrobným průvodcem, který se nepodařilo díky zdlouhavému recenznímu řízení včas vydat.

Aby bylo zabráněno rozptylování návštěvníka je rovněž podlahová krytina expozičních prostor jednotná a úzkými zelenými pásy koberců je pouze naznačen směr prohlídky. Oba sály expozice jsou vybaveny sedačkami v oddechových koutech, interier expozice zpříjemňuje i textilní závěs na stěně blízko oddechového koutu. Denní světlo je potlačeno s ohledem na působení osvětlených vitrin i pro ochranu exponátů před denním světlem žaluziemi ve stropních oknech, na oknech jedné stěny sálu, protilehlá okna jsou cloněna záclonami.

Podrobněji se budeme zabývat pouze zkušenostmi s instalací zoologických exponátů. K instalaci bylo použito v podstatě 3 typů exponátů bezobratlých: celkové suché preparáty živočichů, např. velkých korýšů, měkkýšů a ostnokožců, které byly instalovány tradičním způsobem na vodorovné nebo svislé plochy. Pro instalaci drobných měkkýšů bylo použito misek z umělé hmoty tvaru hodinového sklíčka o průměru 10 cm, do kterých byly exponáty po několika kusech volně vlo-

ženy a misky byly nalepeny na vodorovné /nebo svislé/ plochy pomocí lepidla zn. Herkules, které je bílé a schne během několika minut, po zaschnutí je téměř zcela odolné proti vlhku. Misky byly však nabitě elektrostatickým nábojem a bylo nutné natřít je ochranným nátěrem, aby nedocházelo k usazování prachu na jejich povrchu. Misky se osvědčily velmi dobře též při instalaci běžných druhů hmyzu, čímž byly jednotlivé exponáty zdůrazněny /byly lepeny též na svislé plochy/. Posledním druhem exponátů, použitým ve větším množství, byly kivity s preparáty bezobratlých, zalitých formaldehydem, uzavřené epoxydovou pryskyřicí. Preparáty zalévané alkoholem se nehodí k uzavření epoxydovou pryskyřicí /CHS - Epoxy/: stálé odpařování alkoholu během tuhnutí pryskyřice i za poměrně nízkých teplot 16° - 18°C způsobuje tvoření bublin v tmelící vrstvě pryskyřice, kromě toho po několika měsících ztrácí epoxydová pryskyřice svou přilnavost ke sklu působením alkoholových par a její povrchová vrstva se mléčně zakalí. Kivity byly buď volně stavěny na vodorovné plochy, nebo upevněny drátěným závěsem pod volným přesahujícím okrajem víka kivity na svislé stěny.

Pro všechny uvedené způsoby instalace se nejlépe osvědčily hobrové zadní stěny pro zavěšení poměrně lehkých exponátů a hobrová dna vitrin. Na svislé hobrové stěny byly bez obtíží zavěšovány drátěnými závěsy nebo upevněny ocelovými jehlami také dermoplastické preparáty.

Někteří nižší obratlovci byli instalováni popsanou technikou v kivetách. Ekologické skupiny našich ryb byly instalovány do prostoru tak, že jednotlivé dermoplastické preparáty, nebo sádrové odlitky, byly nasazeny na "svářecí elektrody" proražením břišní stěny preparátu v místě těžiště, nebo byly upevněny na zadní stěnu do překližky ocelovou jehlou proražením boku exponátu přibližně v místě těžiště. Překližková stěna není vhodná pro upevňování exponátů pro malou sílu materiálu stěny a snadné uvolnění nosné jehly. Podle našich zkušeností jsou sádrové odlitky ryb vhodnější než dermoplastické preparáty ryb, vystihují přesněji tvar těla, zachovávají poměrně dobře způsob uložení šupin, a nedochází k seschnutí chrupavek v kostře hlavy, která bývá nejvíce defor-

mována u dermoplastických preparátů. Preparáty byly upevněny na svářecí elektrody různé síly, používané při sváření elektrickým obloukem.

Obojživelníci byli instalováni jako parafinové preparáty a sádrové modely. Parafinové preparáty jsou pro svou lehkost a věrné zachování tvaru těla vhodnější. Oba druhy preparátů byly volně pokládány na vodorovné plochy vitrin. Stejným způsobem byly instalovány i suché preparáty plazů. Následkem otřesů budovy se však jak exponáty, tak volně položené popisky na dně vitrin stále zvolna posunují a bude třeba dodatečně je upevnit.

Preparáty ptactva a dermoplastické preparáty savců byly upevněny buď do dna vitrin volnými dráty čnějícími z nožek, na kvádřové dřevěné podstavce různého formátu a různé výšky, a dřevěnou kulatinu různého průměru a různé délky. Dřevěná kulatina byla upevněna do dna vitrin a do svislých stěn ocelovými jehlami a šrouby. Při instalaci exponátů upevněných na dřevěné kulatině docházelo k vyvracení ocelových jehel a šroubů ze svislých stěn a bylo třeba podepřít kulatinu překližkovými vzpěrami, lepenými jednou odvěsnou na svislou stěnu a druhou odvěsnou opřenými o kulatinu s exponátem. Tímto způsobem se podařilo rozmístit exponáty libovolně podle potřeby do celého instalačního prostoru vitriny.

Dodatečně bude vyřešena instalace skupiny dermoplastických preparátů srnčí zvěře. Po získání dalšího exempláře bude celá skupina umístěna na vyvýšeném stupni pokrytém kovem kryta vitrinou kvádřového tvaru, která má skleněné boky a strop.

Z hlediska ochrany exponátů se nejlépe osvědčily všechny typy vitrin se zasklenou přední stěnou a sklem zajištěným v drážkách, nebo lištami a závěsné skřínky se skly vsazenými do drážek. Konstrukčně je dostatečně zajištěna jejich prachutěsnost i účinné použití desinsekčních přípravků. Jako desinsekční preparát se nejlépe osvědčil "lindan" buď přímo v krystalické formě, nebo jeho nasyceným roztokem napuštěný filtrační papír. Filtrační papír byl ukládán do petriho misky a ty pak přikryty miskou z umělé hmoty natřenou zlatě,

kteřá působí nenásilně i částečně dekorativně./ Desinsekce, "lindanem" je však nevhodná ve vitrinách s instalovanými exponáty, zalitými do organického skla: Asi po roce se na povrchu "plexiskla" objevil místy mléčný zákal, později vy-leptané dutiny.

Pultové vitriny s krytem z organického skla zapuštěným do dřevěného rámu jsou zajištěny šrouby a dostatečně bezpečné, přes zapuštění krytu do rámu proniká však drobný prach do vitrin. Ještě méně vhodné jsou pultové vitriny použité pro ekologické skupiny bezobratlých, které mají stěny i horní desku skleněnou. Exponáty jsou proti zcizení zajištěny tak, že horní skleněná deska je zajištěna ve dvou protilehlých rozích mosaznými šrouby, zakotvenými pod dnem vitriny. Nejméně vhodné z hlediska bezpečnosti exponátů před zcizením a ochrany před prachem jsou vitriny se skleněnými stěnami a stropem z laťovky: Mezi stýčnými hranami skel jsou až milimetrové štěrbinové a otevření celé vitriny je možné po zvednutí stropu a vyklonění skla z drážky. Tento nedostatek lze odstranit tmelením hran bočních skel kaučukovým tmelem zn. "Lukopren - S", který se objevil v posledních týdnech na trhu v omezeném množství; tmel je dostatečně adhesivní, odolný vůči běžným chemickým látkám používaným v muzejní praxi, a v povrchové vrstvě tvrdne při běžných podmínkách působením vzdušné vlhkosti přibližně za 20 minut.

Z dosavadních zkušeností se zdá použitý způsob instalace jako vyhovující a architektonické řešení interiéru expozice vhodné, splňující požadavky kladené na expozice regionálních muzeí. Její doplňování s cílem přiblížit návštěvníkům novější poznatky a učinit ji pro návštěvníky ještě přitažlivější je dalším úkolem odpovědných pracovníků.

Odbornou recenzi obsahové stránky expozice uveřejnil RNDr Petr Rybář /Práce muzea v Hradci Králové s. A, XII - 1971: 191 - 197/.

RNDr Karel Lohanský

SOUTĚŽ KRONIKÁŘŮ

Celostátní soutěž kronikářů byla vyhlášena na podzim minulého roku. Cílem soutěže je ocenit dobrou dlouholetou práci dobrovolných pracovníků a také oživit činnost kronikářů tam, kde z různých příčin ochabla.

V prvním kole budou soutěžit kronikáři okresů, kterých se v našem kraji přihlásilo celkem 131 ve čtyřech kategoriích. Nejvíce přihlášených je v okrese Ústí n. Orl. - 17, v ostatních okresech se počet pohybuje mezi 9 až 15. Určení pracovníci v okresních muzeích ve spolupráci s OK ONV pomáhají kronikářům konzultacemi a instruktážemi; v některých muzeích jako např. Hradec Králové, Pardubice, Semily, byla zřízena konzultační střediska, jinde - např. v Chrudimi - jsou stanoveny poradní dny. Ve všech okresech jsou jmenovány a chváleny soutěžní komise. Většina z nich již byla seznámena s hodnotícími hledisky, aby posouzení kronik a postup do krajského kola byl jednotný.

Vítězové okresního kola všech kategorií budou vyhlášeni k 7. listopadu 1974 a ve všech okresech muzea k této příležitosti připravují výstavy vítězných kronik. Pro kronikáře jsou připraveny ceny a diplomy. Vyznamenání budou i dlouholetí kronikáři, kteří se soutěže nezúčastnili, ale jejich práce si zaslouží ocenění.

Miroslava Ondřejová

Současný archeologický výzkum

Archeologické sbírky muzea v Hradci Králové, vytvořené L. Domečkou, byly již před druhou světovou válkou jedněmi z nejrozsáhlejších a nejdůležitějších v Čechách. Po Domečkově smrti v třicátých letech archeologické výzkumy prakticky ustaly a jen ojedinělé záchranné akce Archeologického ústavu ukazovaly na bohaté nálezy, ničené při stavbách, v cihelnách a na polích.

Teprve velký záchranný výzkum AÚ ČSAV v Praze na staveništi opatovické elektrárny v letech 1956-1959, kdy byla prozkoumána téměř celá vesnice z doby bronzové a současné pohřebiště, zahájil novou etapu výzkumu východních Čech.

Zprvu se výzkum soustředil především na záchranu ohrožených pohřebišť lidu popelnicových polí. Tyto žárové hroby jsou uloženy velmi mělko pod dnešním povrchem a jsou ničeny stále hlubší a hlubší orbou. Některá pohřebiště tak zmizela docela. Výzkum byl proveden alespoň na některých lokalitách, např. ve Skalici, Ostroměři, Lukovně, Rosnicích. Záhy se však ukázalo, že množství hlavně keramického materiálu není možno v tak krátké době laboratorně zpracovat. Vždyť z jedné výkopové sezony, trvající 4 týdny, bylo získáno 600 nádob.

Vytvořením archeologického pracoviště v Krajském muzeu východních Čech v Hradci Králové v r. 1959 byl dán základ k soustavnému sledování všech ohrožených lokalit, k soupisu všech archeologických nálezů z východních Čech, jejich podrobné lokalisační a zaměřovací. Větší záchranné výzkumy byly podnikány za finanční podpory AÚ ČSAV v Praze.

Z důležitých výzkumů lze uvést záchranný výzkum lužického mohylníku v Jeřicích u Hořic v Podkrkonoší. Tento největší mohylník byl ničen hlubokou orbou. V letech 1960-1963 bylo prozkoumáno více než 10 mohyl. Nejdůležitější byly mohyly z počátku lužické kultury, které přinesly poprvé bezpečně stanovené celky, které ukazují, že do východních Čech lužická kultura přišla již jako jednotná kultura, zde nevzní-

kající.

Současně od r. 1961 byl zahájen společně s Archeologickým ústavem dlouhodobý systematický výzkum v Plotíštích n.L., který prakticky trvá doposud. V poloze I byla v 10 letech odkryta plocha více než 1 ha s bohatým pravěkým a raně historickým osídlením. Výzkum byl soustředěn především na prozkoumání žárového pohřebiště z doby římské /2-5.stol. n.l./, které bylo odkryto celé a obsahovalo přes 1400 hrobů. Na této ploše však byla odkryta i osada z mladší doby kamenné, z období vypíchané keramiky /4.tis.př.n.l./, která je jednou z největších odkrytých osad na našem území. Dobré půdní podmínky umožnily i rozeznat půdorysy dlouhých chat, obklopených jámami pro těžbu hlíny. Unikátní byl i nález pohřebiště z tohoto období, kde mrtví byli pochováni jak žárově, tak kostrově. Bohatá kamenná industrie z obsidiánu, sopečného skla, korále ze středomořské mušle Spondylus, ukazují na obchod s karpatskou oblastí.

Další osadou, která byla v Plotíštích n.L. odkryta celá, byla vesnice z počátků doby bronzové, z období únětické kultury. V mladé fázi byla osada obklopena příkopem, místy přes 10 m širokým a téměř 2 m hlubokým. Podél příkopu byly obdélníkové chaty se stěnami tvořenými kůly, někdy i s hospodářskými přístavky. Na určitých místech se soustřeďovaly zahlobené jámy zásobnicovitého charakteru pro uchování zásob. Velká část ohrazeného prostoru však nebyla osídlena. Sem se patrně zaháněl dobytek. Bylo prozkoumáno i celé kostrové pohřebiště, kde mrtví byli pohřbíváni ve skrčené poloze. Je zajímavé, že většina hrobů byla nedlouho po pohřbení vykradena. Z milodarů se zde zachovala především keramika a jen velmi málo bronzových předmětů /jehlic, spirálovitých kroužků/. Dále zde byl také vzácný jantar, který se používal jako korálky do náhrdelníku. Patrně ten a potom zlaté předměty byly důvodem k vykradení.

V Plotíštích n.L. byla zjištěna ještě řada kultur, snad všech, které se ve východních Čechách vyskytují.

V r. 1970 však u budov JZD v Plotíštích n.L. bylo hloubeno závlahové zařízení a tím bylo odkryto dosud neznámé nálezíště. V počátcích záchranného výzkumu byly odkryty jen

objekty z XIII. stol. avšak s pozůstatky železářské činnosti. Proto zde byl proveden v následujících letech zjišťovací a od r. 1974 systematický výzkum. Vedle středověké osady zde však byla odkryta osada keltská, z 1.stol. př.n.l. Tato osada však byla obklopena 5 m hlubokým a 10 m širokým příkopem, který ohražoval prostor necelého 1 ha. V příštích letech bude celá osada systematicky prozkoumána. Jde o první ohrazenou osadu nížinného typu ve střední Evropě. Vedle keltské kultury i zde byla osada únětické kultury a ojediněle nálezy slovanské z 9. stol.

Od r. 1967 byly sledovány geologické sondy, které byly prováděny v areálu starého jádra Hradce Králové. Ty ukázaly tak důležité pozorování a nálezy, že od r. 1969 do r. 1974 zde byl proveden systematický výzkum za finanční podpory MěNV v Hradci Králové a ve spolupráci s AÚ ČSAV v Praze. Výzkum se konal za velmi nepříznivých podmínek, neboť to bylo poprvé, kdy byl výzkum prováděn v živém městě. Navíc v Hradci Králové jsou kulturní a vyrovnávací vrstvy značně silné, většinou teprve v hloubce 5-7 m od dnešního povrchu bylo zachyceno původní štěrkopískové podloží návrší. Bylo zachyceno opevnění slovanského hradiště z poč.10.stol., dále mohutné souvrství z období 13. stol. a počátků města. Vedle obrovského množství keramických zlomků půda v Hradci zachovala i nálezy z organických hmot, dřeva a kůže. Nálezy se současně zpracovávají a připravují k publikaci pro nadcházející výročí 750 let první zmínky o městu.

Vedle středověkých a slovanských nálezů bylo zjištěno, že hradecké návrší bylo osídleno již v pozdní době kamenné a potom hlavně v období lužické kultury, kdy zde bylo vybudováno mohutné hradiště s opevněním, které potom Slované použili při stavbě hradby.

Vedle těchto zmíněných velkých záchranných a systematických výzkumů jsou stále prováděny záchranné akce prakticky po celý rok a po celém území kraje.

Vít Vokolek

OCHRANA ŽIVOČICHŮ

Osobitý ráz každé země vytvářejí nejen její hory a řeky, lesy a louky, zvláštností rostlinné vegetace a díla vytvořená činností člověka, ale i živočichové, kteří tu žijí. A právě zeměpisná poloha naší krásné vlasti v srdci Evropy a její přírodní poměry dovolují, aby se tu setkaly podnebné vlivy všech čtyř světových stran. Nacházejí tu proto vhodné podmínky pro život jak živočichové chladnomilní, tak i teplo-
milní. Naše země má tudíž velmi rozmanitou a zajímavou faunu a je jakousi křižovatkou evropského živočišného světa.

Od staletí je střední Evropa hustě osídleným a intenzivně obhospodařovaným prostorem. Až do poloviny našeho století vládnoucí antagonistické třídní společnosti spatřovaly v přírodě pouze objekt egoistického využívání a prohřešovaly se proti objektivně existujícím přírodním zákonům. Příkladně na konto kapitalistické honby za ziskem připadlo do roku 1900 vyhubení 65 druhů savců a 140 druhů ptáků!

Nemalou úlohou naší socialistické společnosti je starat se o ochranu přírody, o ochranu vzácných živočichů a rostlin. Podle Marxových slov nejsme přece "vlastníky Země, ale pouze jejími držiteli, uživateli, a naší povinností je předávat ji jako 'dobří otcové' vylepšenou následujícím generacím". Pro tento úkol je třeba získávat všechny členy naší společnosti. Zvláštní péče by se měla věnovat ochraně přírody, živočichů a rostlin již při výuce biologie jak v základních tak i na středních školách.

13. července 1965 vyšla vyhláška č. 80 ministerstva školství a kultury o ochraně volně žijících živočichů /sb. zák. ČSSR 1965, částka 37, ze dne 5.8.1965/. Seznam chráněných živočichů čítá přes 30 druhů savců, více než 150 druhů ptáků, kromě dvou všechny druhy plazů, 8 druhů obojživelníků, mihule, raka kamenáče, perlorodku říční a na 30 druhů hmyzu. Živočichové jsou chráněni ve všech svých vývojových stádiích tzn. i jejich vejce, larvy apod.; chráněná jsou i jejich sídla. Někteří živočichové jsou v seznamu označeni hvězdičkou: nevyhnutelný zásah do jejich přirozeného ži-

votního prostředí lze provést jedině se souhlasem odborných orgánů státní ochrany přírody. Protože se u těchto živočichů jedná o tvory, kteří se vyskytují velmi vzácně a mají velkou vědeckou hodnotu, popřípadě jsou ve svém bytí vůbec ohroženi, je nutné rovněž i každého nalezeného uhynulého jedince neprodleně odevzdat nejbližšímu muzeu nebo orgánu státní ochrany přírody, popř. místní škole.

Organizace - včetně m u z e í - profesionálního přírodovědeckého zaměření, které jsou oprávněny k chovu chráněných živočichů a ke zpracování jejich těl /zoologické zahrady, preparátorské dílny, organizace provádějící odchyt, nákup, prodej nebo vývoz živé zvěře/, jsou povinny vést stránkovou a krajským orgánem státní ochrany přírody evidovanou knihu záznamů, ze které je zřejmé, kdy a jak nabyly chráněného živočicha. Tyto organizace nesmějí však k usmrcování používat takových prostředků, které by živočicha pouze poranily a poškodily - př. vzduchovky, ok, lepů apod.

Jedním z nejzávažnějších odstavců vyhlášky je ten, který se zabývá palčivým problémem zásahu proti živočišným škůdcům, chorobám rostlin a plevelům. Tehdy je nutno zajistit, aby ostatní živočišstvo nebylo ohrožováno nad nezbytnou míru, což, jak víme, se v běžné praxi bohužel mnohdy nedodr-
žuje!

XIV. sjezd KSČ zdůraznil nejen v rezoluci, ale též ve směrnících k 5. pětiletce, péči o životní prostředí. Tím postavil ochranu přírody, živočichů a rostlin a tvorbu životního prostředí mezi nejzávažnější úkoly naší společnosti. Pro člověka je příroda základní složkou životního prostředí. Musí však do jejího vývoje zasahovat hospodářsky a technicky, chce-li žít. Je proto přirozeným předpokladem trvalého rozvoje socialistické společnosti rozumné hospodaření s přírodou. Je nutné třeba, aby naše krásná vlast byla zemským rájem nejen na pohled, ale ve své socialistické skutečnosti.

RNDr Petr Bílek

Počátky východočeského muzejnictví

Počátky a rozvoj českého muzejnictví úzce souvisí s politickými, hospodářskými a společenskými událostmi v druhé polovině 19. stol., zvláště pak s mohutným kulturním nástupem české buržoasie. Do konce padesátých let minulého století plnila muzea u nás převážně úkoly vědecké; takovéto úkoly omezovaly okruh příznivců muzeí jen na úzký okruh odborníků, případně mecenášů, kteří svou činností projevovali vlastně svůj vztah k národnímu obrození a k české zemi ovšem daleko spíše z hlediska státoprávního než národnostního, což je patrné především u vysoké šlechty, soustředěné kolem Národního muzea.

Národní muzeum, představující tehdejší naše muzejnictví, však nemá pevného programu, ten mu dává vlastně až roku 1841 František Palacký, který jako tajemník správního výboru vystoupil s názorem, že předním úkolem muzea je podati "vědecký obraz vlasti". A tohoto Palackého názoru se pak ujímá počátkem šedesátých let venkovská česká inteligence a politická reprezentace české buržoasie k posílení a upevnění vlastnictví a tím i svého politického a hospodářského postavení. Úkolem vznikajících venkovských muzeí bylo od počátku popularizovat vědecké poznatky na základě materiálů získaných dary vlastenecky cítících občanů, ale i sběrem, koupí a později též vlastním výzkumem, a tak ukázat "vědecký obraz města, regionu".

Vznik venkovských muzeí je od počátku tedy podmíněn

potřebou posílit politiku české buržoasie, a to především tím, že muzea vystavují předměty dokumentující slavnou národní minulost a ukazující krásu a bohatství naší vlasti. Bohaté muzeum navíc bylo pak i okázalou ukázkou bohatosti obce, která je zřídila a vydržovala. Druhořadě, ne však méně významně, přistupují potřeby kulturní a vzdělávací, což vede k tomu, že muzeum úzce navazuje na školu a snaží se vytvořit jakýsi široce pojatý doplněk všeobecného vzdělání, avšak tento program byl chápán jen jako pasivní přijímání poznatků zprostředkované vystavenými sbírkami. To pak vede k tomu, že sbírky nejsou sbírány jen ve vlastním regionu, ale že jsou sbírány a vystavovány předměty s kulturně-historickou a uměleckou hodnotou odkudkoli, podobně je tomu i u přírodnin, kde navíc často se shromažďují i různé rarity.

První venkovské muzeum, vlastně Muzejní společnost kraje Jičínského, ustavená roku 1862, nedovedla svými sbírkami, zpřístupněnými roku 1863, dát českému venkovskému /rád bych řekl lidovému/ muzejnictví pracovní program, to učinila vlastně až Včela Čáslavská, založená roku 1864 v Čáslavi. U muzea Včely Čáslavské byl poprvé přesně vyjádřen vzdělávací program; program úzké návaznosti na školu byl pak ještě více zdůrazněn u Městského muzea při školních ústavech chrudimských, zřízeného roku 1865, a u muzea hlineckého, jež vzniká roku 1874 převážně jen pro potřeby měšťanské školy v Hlinsku. Ovšem muzeum v Hlinsku přináší českému muzejnictví významnou novinku: ve svém sběrném programu proti původnímu určení se neomezuje jen na pomoc škole a na vlastní město, ale snaží se svou sběratelskou činností postihnout širší

region a tuto skutečnost vyjadřuje jak charakterem svých sbírek, tak i ve svém názvu: "Muzeum okresu hlineckého v Hlinsku".

Vzpomínáme-li dnes stého výročí založení muzea okresu hlineckého v Hlinsku, vzpomínáme významné kulturně-vzdělávací činnosti celého českého muzejnictví, jež naplnilo i svůj program záchrany hodnoty kulturně-historického materiálu a zvláště v současné době poskytuje svými expozicemi podle přání Palackého když ne vědecký obraz vlasti, tedy jistě vědecký obraz regionu, ať již tímto regionem je město, okres či celý kraj.

Při příležitosti vzpomnutí stého výročí muzea v Hlinsku, které vzniklo jako čtvrté venkovské muzeum v Čechách, bude Ústředním muzeologickým kabinetem a KMVČ organizován celostátní seminář, jehož úkolem bude projednat otázky kulturně-výchovné práce našich muzeí. Seminář, v jehož náplni je slavnostní odpoledne v Hlinsku dne 26. září a exkurse po východočeských muzeích dne 28. září, bude se tedy zabývat těmi otázkami, jež byly rozhodující nejen pro vznik venkovských muzeí před více než sto lety, ale jež opravňovaly a opravňují - mimo jiné faktory - i dnešní existenci muzeí jako významných podílníků při naplňování naší socialistické kulturní politiky.

Vl. Zikmunda

Historický kroužek a muzeum

Muzeum dnešních dnů je živý organismus, který na poli kulturně-výchovné práce plní specifické úkoly nejen svou vlastní muzejní činností, ale i svou prací s aktivem zájemců o vlastivědnou práci. Práce s širokým aktivem zájemců má své historické kořeny: muzea vznikala původně rozhodnutím někdy velmi početných muzejních společností a spolků, jejichž členové se pak podíleli různým způsobem na vlastní muzejní práci včetně sbírání muzejního materiálu a jeho zpracování. A právě tento fakt se často dosti negativně odrážel na kvalitě muzejní práce, poněvadž jednotlivé vědní disciplíny a sbírkové celky byly zpracovávány amatéry, kteří neměli dosti času a často ani dosti odborných znalostí pro vykonávání takovéto činnosti. Ve snaze zkvalitnit práci muzeí byla muzea roku 1953 převedena do státní správy a obsazena odborně vzdělanými profesionálními pracovníky, při tom se však ukázalo nutné podchytit zájemce o marxisticky chápanou vlastivědnou činnost jiným způsobem než amatérskou prací se sbírkovým fondem. Schůdnou cestou se ukázalo zřizování muzejních kroužků, v nichž by jejich členové našli možnost uplatnění svých zájmů. A tak zvláště větší muzea začala zřizovat kroužky přírodovědecké i historické, které po překonání počátečních obtíží, jakými byla např. neujasněná koncepce kroužku, nedostatek pedagogických zkušeností muzejních pracovníků, nevyhovující pracovní

s archivním materiálem i s materiálem muzejním a znají základní ochranná pravidla. Vzdělávací činnost je doplňována exkursemi, při nichž uplatňují své znalosti stavebních slohů a poznávají jiná muzea a zámecké sbírky a archeologické výzkumy. Pak jsou plněny úkoly "výzkumné". Členové kroužku pod odborným vedením provádějí povrchové sběry zvláště středověkého střepového materiálu, a snaží se najít zaniklé osady, pomáhají při získávání nových poznatků o stavebním vývoji města Pardubic a pod. Vypomáhají též muzeu jak při různých manuálních pracích, tak i při zajišťování přednášek a pod. Domníváme se, že kroužek pracuje proto, že má pestrou a zajímavou činnost a že při ní dosahuje úspěchy.

Nechci tvrdit, že kroužek po dobu těch uplynulých 11 let neměl problémy. Byly - a budou. Řada členů z kroužku odešla z důvodů pracovních, studijních i rodinných, do kroužku přišli i lidé noví, kteří neznali to, co "staří" a práci v kroužku bylo nutno diferencovat, někteří se po přerušení do kroužku vrátili, často i s malými dětmi.

A jaké jsou výsledky práce kroužku? Účelné naplnění volného času a radost z vlastivědné činnosti. Několik členů studuje na vysokých školách historické obory, několik přispívá do regionálních časopisů populárními články. To však nebylo a není účelem kroužku, ten chtěl jen dát lidem poučení o pokrokových tradicích našeho lidu, o jeho dovednosti, o bohatém kulturně-historickém odkazu, ale též zábavu a naplnění jejich "konička", chce však dát něco málo i společnosti, která umožňuje tohoto koníčka naplňovat.

Za těch 11 let pod odborným vedením/někdy i věd.pracovníků AÚ ČSAV/ se může kroužek pochlubit tím, že jeho členové lokalizovali zaniklou ves Lepějovice na Přeloučsku/a měli o tom v okolí řadu přednášek včetně výstavy, kterou sami připravili/, že zaměřili základy Bílé brány v Pardubicích, že našli zaniklou věž v jihovýchodním nároží pardubického zámku, pomohli při průzkumu tvrze ve Ždánicích, provedli řadu úklidových prací v zámku Pardubice, při nichž v zásypu našli mnoho renesančních kachlíků, provedli průzkum opevnění pardubického zámku a odpovědně určili překvapivě veliký počet střílen v hradbách a ukončili snad nejvýznamnější práci - soupis kamenických značek na pozdně gotických portálech a ostěních v Pardubicích, které vedou k závěrům, že kameníci pracující v první čtvrtině 16. stol. v Pardubicích zanechali své dílo i v Doubravínku, Lounech a v Čáslavi. Kroužek ovšem žije i zájmem o dnešek, účastní se kulturně-politických akcí a podle svých možností jim napomáhá /např. přípravou otázek pro soutěž pracující mládeže k 50. výročí založení KSČ/. O činnosti kroužku byly publikovány zprávy v tisku, krajevém i ústředním, o jeho práci vysílal východočeský rozhlas několik relací.

Není úkolem tohoto článku vypočítávat celou činnost kroužku, ale spíše přesvědčit, že historický kroužek při muzeu pracuje dlouho tenkrát, když má zajímavou náplň a dobrý plán činnosti, když jeho členové tvoří nepočetný, ale dobře si rozumějící kolektiv a když muzejní pracovník - odborník jim dá k dispozici své zkušenosti a vědomosti a

rozdělí se s nimi o svou lásku k lidem a socialistické vlasti. Tím získá autoritu on, muzeum i kroužek a všichni vykonají kus dobré kulturně-vzdělávací práce.

VI. Zikmuda

v ý z v a

k socialistické soutěži v katalogizaci sbírkových předmětů.

V zájmu zvýšení katalogizačního úsilí a ve snaze co nejvíce se přiblížit požadavku dosažení 75% zpracovanosti sbírek do konce r. 1975, vyzývají pracovníci historického oddělení I KMVČ v Hradci Králové všechny pracovníky KMVČ, případně i pracovníky ostatních muzeí v kraji k zapojení se do socialistické soutěže v katalogizaci.

Podmínky soutěže:

1/ Cíl soutěže

Zvýšit katalogizační úsilí a co největším počtem vyhotovených katalogizačních karet dosáhnout nejvyššího možného procenta zpracovanosti sbírek v muzeích.

2/ Termín soutěže

Soutěž začíná dnem 1.7.1974 a končí 31.12.1975. Započítávají se vyhotovené katalogizační karty v tomto časovém období.

3/ Přihláška do soutěže

Svou účast nahlásí soutěžící nejpozději do konce r.1974
v KMVČ v Hradci Králové.

4/ Uzávěrka soutěže

Nahlášení konečného počtu vyhotovených katalogizačních
karet musí být provedeno nejpozději do 15.1.1976.

5/ Kategorie

Soutěž je rozdělena do dvou kategorií:

a/ obor společensko-vědní

b/ obor přírodovědecký

6/ Dílčí výsledky

Dílčí výsledky budou po nahlášení do KMVČ zveřejňovány
vždy po šesti měsících.

7/ Konečné výsledky

Konečné výsledky soutěže budou každému soutěžícímu
zaslány písemně a dále budou zveřejněny v bulletinu
KMVČ.

Pracovníci HO-I KMVČ v HK:

Prom ped. Jaroslav Šůla, CSc.

Prom. hist. Aleš Doubrava

Prom. ped. Jiří Zikmund

OBSAH:

Slovo úvodem /Milan Koubek, ředitel KMVČ/.....	1
Přírodovědecká expozice (Zkušenosti) /Dr. Karel Lohniský/	3
Soutěž kronikářů /Miroslava Ondřejová/	10
Současný archeologický výzkum /Vít Vokolek/	11
Ochrana živočichů /Dr. Petr Bílek/	14
Počátky východočeského muzejnictví /Vlastimil Zikmunda/	16
Historický kroužek a muzeum /Vlastimil Zikmunda/	19
Výzva k socialistické soutěži v katalogizaci sbírkových předmětů	23
Obsah	25

Příloha:

Osвобоzení našeho kraje Rudou armádou (Soupis negativů)
/Sestavila Nora Zikmundová/

**OSVOBOZENÍ NAŠEHO KRAJE
RUDOUB ARMÁDOU**

(SOUPIS NEGATIVŮ)

S o u p i s

negativů z osvobození Východočeského kraje, uložených ve foto-
archivu Krajského muzea východních Čech v Hradci Králové.

BĚLOVES

Zničený německý tank - 9.5.1945 6x9 - 5084 /18 184/ +
6x9 - 5085
6x9 - 9059

První sovětsí vojáci u celnice 6x9 - 5261 /18 375/

BÍLÁ TRÁMEŠNÁ

Příjezd Rudé armády kino -10589
kino -10595
kino -10599
kino -10605

Občané vítají Rudou armádu kino -10589
kino -10593
kino -10579
10x15 -11202

Borovice, na které byla vyvěšena
1. vlajka ČSR kino -10590

Hlídky civil. obyvatelstva jedná
se zbytky německé armády kinc -10591
kino -10592

Odstraňování zátarasů
Zajetí něm. vojáci odstraňují
zátarasů kino -10594

Vybudované zátarasů v ulicích
Odsun Němců kino -10596
kino -10601
kino -10603

Partyzánská jednotka kino -10602

BRUMOV

Příjezd Rudé armády 6x9 - 5174 /18 291/
6x9 - 5179 /18 291/

Opuštěná výzbroj něm. armády 6x9 - 5190

Příjezd generálmajora Zajončkov-
ského 6x9 - 5260 /18 374/

Členové NV se Sověty před radnicí-kino -10955

Vraky něm. automobilů za NV kino -10961

Příjezd obrněného vlaku 10x15 -11200

+ číslo uvedené v závorce patří pozitivu zhotovenému z negativu
inventárního čísla před závorkou

BŘEZHRAD

Z činnosti partyzánů-vykolejená lokomotiva 10x15 - 6903

ČESKÁ TŘEBOVÁ

Vraký něm. bojové techniky kino -10640 m.Č.Třeb.+
Odsun něm. obyvatelstva kino -10641 " " "
Sovětský tank kino -10642 " " "
Sovětská pěchota 10x15 -11269 " " "

ČESKÁ METUJE

Příjezd Rudé armády 10x15 -11222

ČESKÁ SKALICE

Příjezd Rudé armády 6x9 - 5263
6x9 - 5264
6x9 -11460
Vítání Rudé armády 6x9 - 5202 /18 314/
6x9 - 5274
6x9 -11459
Sovětské tanky 6x9 - 5189 /18 301/
Přehlídka Rudé armády 6x9 - 5235 /18 347/
Tanky RA na náměstí 6x9 -11452
6x9 -11453
Příslušník jednotky kpt.Sokolov-
ského 6x9 -11454
Telefonistka jedn.kpt.Sokolovského 6x9 -11458
6x9 -11455
Kapitán Sokolovský 6x9 - 5210 /18 322/
Poláci odjíždějí 6x9 - 5213 /18 325/
Shromažďování něm. zajatců 6x9 - 5218 /18 330/
6x9 -11461
Odsun Němců 6x9 - 5219 /18 331/
Českoskalická posádka
DOBRUŠKA
Příjezd Rudé armády 6x9 - 5150 /18 253/
6x9 - 5156 /18 260/
kino -10571
6x9 - 5153 /18 256/
Vítání sovětské armády 6x9 - 5154 /18 257/
6x9 - 5155 /18 258/

DVUR KRÁLOVÉ

Příjezd Rudé armády 6x9 - 5155 /18 259/

+ m. = zkratka pro muzeum /původ negativu/

Příjezd Rudé armády

6x9 - 5234 /18 346/
6x9 - 5237 /18 349/
6x9 - 5256 /18370/
kino -10562 /
kino -10570
10x15 -11261
10x15 -11266

Veselý
m.Dv.Král.

Vítání Rudé armády

6x9 - 5232 /18 344/
6x9 - 5165 /18 275/
6x9 - 5267
6x9 - 5268
6x9 - 5269
kino -10572
kino -10577

m.Dv.Král.
" " "

Prapor jednotky Rudé armády

6x9 - 5169 /18 281/

Jmenování s. Jastrebova čest-
ným občanem města

6x9 - 5276
6x9 - 5284
6x9 - 5285

Slavnostní předání stuhu na
zástavu Rudé armády

kino -12321

FRÝDŠTEJN

Příchod Rudé armády

6x12- 5750 /18 382/

HAVLÍČKOV BŘED

Příjezd Rudé armády 5.5.1945
" " " 9.5.1945

kino -10561
kino -10578

OA HB +

První sovětská vlajka 5.5.1945

kino -10563

Průjezd Koněvovy armády městem

kino -10617

Členové NV s Ruděarmějci 9.5.45

kino -10575

Přehlídka Rudé armády

10x15 -11268

Zabití vlastenci
Auto s partyzány 9.5.1945

kino -10608
kino -10623

arch.m.HB

Němci potlačují povstání 5.5.45

kino -10609

Likvidace zátarasů

kino -10615

Odstraňování německých nápisů

kino -10611

arch.m.HB

Odstřelování letadel na letišti

kino -10621

arch.m.HB

Zničené něm. letouny

kino -10625

arch.m.HB

Němečtí zajatci 10.5.45
9.5.45

kino -10622

kino -10624

" " "

10x15 -11230

Odsun Němců 9.5.1945

kino -10613

10x15 -11240

Odjezd Rudé armády

10x15 -11192

+ OA - okresní archiv

HLINSKO

Příjezd Rudé armády 13x18 - 5748
 10x15 -11263
 Vítání Rudé armády kino -10734
 Uvítání partyzánů na radnici kino -10742
 10.5.1945
 Ústup Němců 2.4.1945 kino -10739
 8.5.1945 kino -10740
 Zajatí něm. vojáci 10.5.45 kino -10736
 Odstraňování něm. rozcestníků kino -10735
 Vztyčení čsl.vlajky 5.5.1945 kino -10741
 Strhávání něm. nápisů 7.5.45 kino -10738

HOLICE

Příjezd Rudé armády 10x15 -11165
 Přehlídka partyzánů na nám. 9x12 - 5757 /18 389/
 Holická radnice vypálená nacisty 9x12 - 5759 /18391/

HOLOVOUSY

Rozstřílená vozidla 6x9 -11331
 Bojové postavení partyz.děla 6x9 -11333

HOŘICE

Příjezd Rudé armády 6x9 - 5115 /18 214/
 6x9 - 5170 /18 283/
 6x9 - 5246 /18 360/
 6x9 - 5283 /
 10x15 -11259
 13x18 -11805
 Vítání Rudé armády 6x9 - 5182 /18 294/
 6.5.45 kino -10559
 Slavobrána s tankem 10x15 -11226
 Generál Dimitrov ve Smetanových sádkách 6x9 - 5168 /18 280/
 Leták k příchodu Rudé armády 6x9 - 5253 /18 367/
 Zabavené pancěře 6x9 - 5087 /18 186/
 Ukořistěné rychlopalné dělo 6x9 - 5183 /18295/
 Hořící továrna 6x9 -11337

m.Chrudic

m.Chrudic

"-"

"-"

"-"

"-"

"-"

"-"

Pohřeb obětí revoluce

6x9 - 5171 /18 284/

6x9 - 5172 /18 295/

Zajatí Němci metou náměstí

6x9 - 5114 /18 213/

6x9 -11334 /

6x9 -11335

Příprava Němců na odjezd

HRABAČOV U JIL.

Příjezd Rudé armády

kino -10773

HRADEC KRÁLOVÉ

Příjezd Rudé armády

6x9 - 5130 /18 220/

6x9 - 5240 /18 353/

6x9 - 5246 /18359/

6x9 - 5251 /18 365/

6x9 - 5255 /18 369/

10x15- 6742

kino - 8932

kino -10175

6x6 -10450

6x6 -10451

kino -10648

13x18 -11311

bar.neg-12014

13x18 -12052

kino -12322

6x9 - 5113 /18 212/

6x9 - 5120 /18 220/

6x9 - 5244 /18 357/

10x15 - 6906

6x6 -13664

6x9 - 5111 /18 210/

6x9 - 5254 /18 368/

10x15 - 6905

6x6 -10447 /

kino -12324

kino -12325

6x6 -13662

Vítání Rudé armády

Na pomoc Praze

Katuše

Shazování německých nápisů

Odkrytí znaku lva na radnici

Řeháček

Mladý

Výloha s portréty státních	kinó -12327	Vorel
Tabule na Malém nám.-karikatura	kinó-12328	"-
První prapory po osvobození	6x6 -10446	
Jedna z prvních manifestací na Gottwaldově nám.po osvob.	kinó -12332	Vorel
Z květnových dnů	6x6 -12365	
Pohled z Bílé věže na Vodičkovy kasárna	6x6 -13660	
Pohled ke Skleněné věži 5.5.45	10x15- 6904	
Barikády u Tyršova mostu	6x6 -13667	
	6x6 -13669	
Příjezd polit.věznů osvob.	kinó - 8930	
Kolaboranti v Adalbertinu	kinó - 9935	
Shromažďování ukořistěných zbraní	6x9 - 5097 /18 196/	
Zakopávání mrtvých Němců	6x9 - 5101	
Ústup Němců	4191	
	6x9 - 5103 /18 202/	
	kinó - 8927	
	6x6 -13663	
Něm.zajatci odstraňují zátarasy	kinó- 8931	
Němci u hradecké jízďárny	6x9 - 5081 /18182/	
Německé tankové dělostřelectvo	6x9 - 5093 /18192/	
Skupina něm.důstojníků na nám.	6x9 - 5109 /18205/	
Nemocnice po odchodu Němců	4192	
Budova gestapa-nynější lék.fak. po odchodu Němců	6x9 - 5104	
	6x9 - 5107 /18 206/	
	kinó -12320	Vorel
	kinó -12330	"-
Letiště zničené Němci	kinó -12320	"-
	kinó -12329	"-

HRONOV

Příjezd Rudé armády	6x9 - 5121 /18 221/
	6x9 - 5122 /18 222/
Sověti přepisují něm.rozcestníky	6x9 - 5144 /18 247/
	6x9 - 5145 /18 248/

Přehlídka Rudé armády	10x15 -11210	
První ukořistěný tank	6x9 - 5280	
	10x15 -11249	
Padlý hrdina	kinó -11099	m.lironov
Policie je připravena	kinó -11102	"-
Spolupráce s Rudou armádou	kinó -11104	"-
Z revolučních dnů	kinó -11105	"-
Barikády v uličkách	kinó -11106	"-
Pokácené telefon.vedení	10x15 -11213	"-
Rozbitá něm. výzbroj	10x15 -11250	"-
Opuštěná něm. děla	kinó -11101	"-
Zastřelení Němci	kinó -11100	"-
Odsun Němců	kinó -11107	"-
	kinó -11108	"-
	kinó -11109	"-
	kinó -11103	"-

CHLUMEC N.CIDL.

Příjezd Rudé armády	6x9 - 5118 /18 217/
	6x9 - 5133 /18 232/
	6x9 - 5201 /18 313/
	6x9 - 5207 /18319/
	6x9 - 5209 /18 321/
	6x9 - 5228 /18 340/
	6x9 - 5229 /18 341/
	6x9 - 5173 /18 285/

Osvobození vězňové

CHRAST U CHRUD.

Vítání Rudé armády	6x9 -11451
--------------------	------------

CHRUDIM

Příjezd Rudé armády 9.5.45	kinó -10520	Komůrka	
	9.5.45	kinó -10524	"-
	9.5.45	kinó -10526	"-
	"-	kinó -10532	"-
		10x15 -11207	
		10x15 -11216	
		10x15 -11285	
		10x15 -11206	
Vítání Rudé armády 9.5.45	kinó -10529	Komůrka	
	kinó -10533	"-	
	kinó -10534	"-	

Vítání Rudé armády	kino -10537	Komůrka
	kino -10546	-"-
	kino -10730	-"-
	kino -10732	-"-
	10x15 -11183	
	10x15 -11198	
Vítání partyzánů na náměstí	kino -10521	Komůrka
Příjezd part.pluku generála	kino -10525	-"-
Ludvíka Svobody 10.5.45	kino -10530	-"-
	kino -10531	-"-
Vítání partyzánů 9.5.45	kino -10536	-"-
10.5.45	kino -10542	-"-
	kino -10544	-"-
	10x15 -11179	m.Chrudim
Tank zničený partyzány	10x15 -11227	
Ozbrojení partyzání	10x15 -11246	
Otisk razítka part.pluku	10x15 -11186	
generála Svobody		
Rozkaz k partyzánským	10x15 -11193	
akcím	10x15 -11194	
Partyzánská přísaha	kino -10541	m.Chrudim
Z revolučních dnů	kino -10543	-"-
	kino -10550	-"-
	kino -10579	-"-
	kino -10725	m.Chrudim
Z květnových dnů	10x15 -11257	
	10x15 -11225	
Sovětská partyz. četa	kino -10538	Komůrka
Těžká děla na nádraží	kino -10545	m.Chrudim
Odstraňování něm.nápisů	kino -10549	-"-
	kino -10724	-"-
	10x15 -11203	
	10x15 -11205	
Zábrany v ulicích	kino -10722	m.Chrudim
Naše hlídky po obsazení	kino -10527	Komůrka
letišť 9.5.45	kino -10728	m.Chrudim
Hořící letiště		

Němečtí zajatci při úklidu	kino -10733	m.Chrudim
Odsun Němců	kino -10522	Komůrka
	kino -10528	-"-
	kino -10535	-"-
	kino -10723	m.Chrudim
	kino -10726	-"-
	kino -10729	-"-
	kino -10731	-"-
	10x15 -11196	
	10x15 -11217	
<u>CHUCHELNA U SEMIL</u>		
Z partyzánských akcí		
3.5.1945	kino - 6473 /18 673/	
Odsun Němců	kino - 6472 /18 672/	
<u>JAROMĚŘ</u>		
Příjezd Rudé armády	6x9 - 5117 /18 216/	
	6x9 - 5233 /18 345/	
	6x9 - 5258 /18 372/	
Vítání Rudé armády	kino -10968	m.Hronov
Zajištění kanceláří NSDAP	kino -10944	m.Jaroměř
8.5.1945	kino -10945	m.Jaroměř
Vlak "Florian" 10.2.1945	kino -10947	m.Jaroměř
Svážení voj.materiálu		
11.5.1945	kino -10947	m.Jaroměř
Ukořistěné dělo	6x9 - 5095 /18 194/	
Náměstí 5.5.1945	6x9 - 5096 /18 195/	
Vlajka na komíně Polického	6x9 - 5106 /18 205/	
továrny	6x9 - 5217 /18 329/	
Zajišťování dopravy	6x9 - 5102	
Zajatí Němci	6x9 - 5215 /18 327/	
	6x9 - 5216 /18 328/	
	6x9 - 5220 /18332/	
Ústup Němců 8.2.45	kino -10941	m.Jaroměř
10.2.45	kino -10942	-"-
8.-9.5.45	kino -10943	-"-

LIDUŠ

Rovenští partyzáni	kinó -11042	m. Jičín
	kinó -11050	" "
	kinó -11051	" "
Partyzánské sanitní auto	kinó -11053	" "
Boční hlídka u želez. mostu 5.5.45	kinó -11043	" "
	kinó -11054	" "
Spojka před žel. mostem	kinó -11044	" "
Zásterasy u žel. mostu	kinó -11045	" "
Němci zapálené auto před hřbitovem 6.5.45	kinó -11047	" "
Kostel poškozený 2 dělovými zásady	kinó -11048	" "
Demolovaná pošta	kinó -11049	" "
Odzbrojování něm. vojáků před SND 10.5.45	kinó -11051	" "

LITOMYŠL

Příchod Rudé armády	9x12 - 5782 /18 391/
	kinó -10578
	10x15 -11189
	10x15 -11218
	6x9 -11406
Přehlídka Rudé armády	10x15 -11180
Osvobození sovětští vězňové	10x15 -11184

LOMNICE N. POP.

Vitání Rudé armády 10.5.45	kinó -10741	m. Lomnice n. l.
	kinó -10746	" "
	kinó -10748	" "
	kinó -10752	" "
Čtení první "České pravdy"	kinó -10745	" "
Vyvěšování sovět. vlajky na radnici	kinó -10717	" "
	10x15 -11204	" "
Partyzáni při přehlídce velitel por. Kozlov 10.5.45	kinó -10749	" "
	kinó -10751	" "
Pobočník Kozlova -Vasiljev	kinó -10750	" "
Skupina revolucionářů 10.5.45	kinó -10753	" "

M. ROŠTICE

Příchod Rudé armády 10x15 -11282

MORAVSKÝ

Vitání Rudé armády kinó -10956

NÁCHOD

Příchod Rudé armády	6x9 - 5175 /18 287/	
	6x9 - 5181 /18293/	
	6x9 - 5261	
	kinó -10875	Teichman
	kinó -10882	" "
	kinó -10885	" "
	kinó -10898	
	kinó -10899	Kubec
	kinó -10911	
	kinó -10919	Teichman
	kinó -10921	Kubec
	kinó -10929	Teichman
	kinó -10931	" "
	kinó -11094	
	kinó -11097	
	kinó -11129	m. Náchod
	kinó -11132	" "
	kinó -11134	" "
	10x15 -11229	
	10x15 -11235	
	10x15 -11265	
Vitání Rudé armády	6x9 - 5128	
	6x9 - 5129	
	6x9 - 5131 /18230/	
	6x9 - 5164	
	6x9 - 5165	
	kinó -10569	
	kinó -10897	Grým
	kinó -10916	Teichman
	kinó -10933	" "
	kinó -11118	Vašina
	10x15 -11212	
	13x18 -11580	

MECHANICE

Příjezd Rudé armády kino -10551
 kino -10552
 Přehlídka Rudé armády kino -10553
 Tribuna na oslavě RA 10x15 -11262

NOVÁ PAKA

Příjezd Rudé armády 6x9 - 5164 /18 274/
 6x9 - 5165 /18 276/
 Předávání praporu 6x9 - 5166 /18 277/
 6x9 - 5167 /18 279/
 6x9 - 5272
 Vítání Rudé armády 6x9 - 5128 /18 376/
 6x9 - 5129 /18228/
 6x9 - 5184 /18296/
 6x9 - 5191 /18303/
 6x9 - 5192 /18304/
 6x9 - 5241 /18354/
 6x9 - 5242 /18355/
 6x9 - 5279
 kino -10573
 10x15 -11224

Pomník padlým 6x9 - 5141 /18303/
 Odsun něm.armády 6x9 - 5277
 6x9 - 5278

NOVÉ MĚSTO N.MET.

Příjezd Rudé armády kino -10846
 kino -10853
 kino -10858
 kino -10860
 kino -10861
 kino -10863
 10x15 -11221
 10x15 -11242
 10x15 -11254
 10x15 -11264

Čejka

m.Nové M.n.M.

-"-
-"
-"
-"
-"

Vítání Rudé armády 10.5.45 kino -10848 m.Nové M.n.M.
 kino -10849 "-"
 kino -10851 "-"
 kino -10867 "-"
 kino -10870 "-"
 10x15 -11185 "-"

Rozcestníky se sovět.nápisy,
 s našimi nápisy kino -10859 "-"
 kino -10862 "-"
 kino -10865 "-"
 kino -10868 "-"
 Barikády v ulicích kino -10865 "-"
 kino -10869 "-"
 kino -10871 "-"

Automobil s partyzány 10x15 -11256 "-"

Ing.V.Brych odevzdal sprá-
 vu města NV kino -10850 "-"

Přehlídka něm.zajatců kino -10847 "-"

NOVÉ MĚSTO

Příjezd Rudé armády 6x9 - 5206 /18 318/
 kino -10557
 10x15 -11273

Vítání Rudé armády 6x9 - 5204 /18 316/
 6x9 - 5205 /18 317/
 6x9 - 5220 /18 336/
 6x9 - 5227 /18339/

Sovětská zásobárň suší chléb
 v pekárně u Langrů 6x9 - 5225 /18 337/
 Není obědané po osvobození 6x9 - 5224 /18 336/

OSTROVĚK

Nikolajev, sovětský partyzán 6x9 - 5094 /18 193/
 Hořící továrna 6x9 -11237

PARDUBICE

Příjezd Rudé armády 13x18 - 5549 /18 390/
 13x18 - 5550 /18390/
 13x18 - 5551 /
 13x18 - 5552
 kino -10585 m.Pardubice
 10x15 -11180
 10x15 -11215
 10x15 -11220

Vitání Rudé armády	kinó -10580	m.Pardubice
	kinó -10585	"-
Přehlídka naší armády	kinó -10580	"-
Strhávání něm. poutače	kinó -10580	"-
Odsun Němců	10x15 -11190	

POLICE N.HET.

Příjezd Rudé armády	6x9 - 5208 /18 320/
	6x9 - 5247 /18 361/
	6x9 - 5249 /18 363/
	kinó -10300
	6x9 - 5238 /18 350/
	6x9 - 5239 /18 348/
Nastoupené partyz.jednotky	6x9 - 5223 /18 335/
Partyzáni vedou na popravu příslušníky SS	kinó -10960
Kontrola něm. auta	6x9 - 5218 /18 362/
Ústup Němců	6x9 - 5212 /18 324/
	6x9 - 5214 /18 323/

POLIČKA

Sovětští důstojníci	6x9 -11585
---------------------	------------

PŘELOUČ

Příjezd Rudé armády	10x15-11160
---------------------	-------------

ROZTOKY S JIL.

Sovětští důstojníci srpen 45	kinó-10771	m.Jileanice
------------------------------	------------	-------------

RYCHNOV N.KNĚŽ.

Příjezd Rudé armády	6x9 - 5189 /18 301/	
	kinó -11155	m.Rychnov
	kinó -11158	"-
	kinó -11162	"-
	13x18 -11172	
	13x18 -11175	
	13x18 -11176	
	10x15 -11255	
	10x15 -11270	
Vitání Rudé armády	kinó -11157	m.Rychnov
	kinó -11160	"-
	13x18 -11177	
	10x15 -11211	

Rezerstovky se zatřanými nápisy	6x9 - 5091 /18 181/	
	13x18 -11173 /	
Snímání něm. nápisů	6x9 - 5092 /18 192/	
Mapa Evropy s něm.nápisem	6x9 - 5090 /18 190/	
Vyvěšení sovět.vlajky	6x9 - 5180 /18 292/	
Zčistáky v ulicích	6x9 - 5188 /18 300/	
Něm.ukofistické zbraně	13x18 -11174	
Partyzáni ve městě	kinó -11161	
Starosta městaJUDr.F.Handl	kinó -11156	m.Rychnov
Ústup Němců	6x9 - 5187 /18 299/	
	kinó -11159	"-
	10x15 -11248	

SEMILY

Příjezd Rudé armády 10.5.45	9x12 - 5749 /18 381/	
	10x15 -11168	
	10x15 -11170	
	10x15 -11272	

Vitání Rudé armády	kinó -10554	
	kinó -11154	m.Rychnov
Přehlídka partyzánů	kinó - 6471 /18 371/	
S.Hloupek střelčí okres. Hejtmana Schlepka	kinó - 6477	

SMIŘICE

Příjezd Rudé armády	kinó -10975	m.Smiřice
	10x15 -11253	
Vitání Rudé armády	kinó -10969	"-
	kinó -10973	"-
Hroby německých vojáků	kinó -10971	"-

SOPOTKA

Příjezd Rudé armády 9.5.45	kinó -10566	m.Jičín
	kinó -11017	Fogl

STRÁŽNÉ S VROHL.

Zajatecký tábor	kinó -10366	m.Jičín
Italský nápis "Vita Triste" -Smutný život	kinó -10667	

Odsun Němců	kino -10802 kino -10810	Šelc
Parlamentáři odjíždějí do kasáren vyjednávat kapitulaci něm. posádky	kino -10813	Šelc
<u>ÚPICE</u>		
Příjezd Rudé armády	6x9 - 5415 /18 377/	
<u>ÚSTÍ N. ORL.</u>		
Příjezd Rudé armády	10x15 -11281	
<u>VAMBERK</u>		
Příjezd Rudé armády	kino -10560 10x15 -11260	
<u>VELICHOVKY</u>		
Z květnových dnů	6x9 -11339 6x9 -11340	
<u>VERMĚŘOVICE</u>		
Příjezd Rudé armády	6x9 - 5177 /18 289/	
Pohřeb obětí revoluce	6x9 - 5171 /18 283/	
<u>VRCHLABÍ</u>		
Odstraňování překážek	6x9 - 5161 /18 267/ 6x9 - 5239 /18352/	
Skupina partyzánů	6x9 - 5163 /18 270/	
Odsun Němců	6x9 - 5158 /18 263/ 6x9 - 5159 /18 264/ 6x9 - 5160 /18 265/ 6x9 - 5162 /18 269/	
<u>VYSOKÉ N. JIZ.</u>		
Příjezd Rudé armády	kino -10830 / kino -10831 kino -10838 kino -10840 kino -10841 kino -10842	Junek - "- - "- - "- - "- - "-
Vítání Rudé armády	kino -10828 kino-10829 kino -10836	Linhart Junek Junek

Auto s partyzány na náměstí	kino -10837	Junek
Dobrovolníci u vedárny 8.5.45	kino -10838	- "-
<u>VYSOKÉ MÝTO</u>		
Příchod Rudé armády	9x12 - 5760 /18 392/ 9x12 - 5761 /18 393/ kino -10635 kino -10629 kino -10633	
Zajetí Němci		
Zničené něm. letouny na letišti	kino -10631 kino -10628	Popelka
Odstraňování něm.nápisů	kino -10632	
Zastřelení Němců 9.5.45	10x15 -11208	
<u>ZLATÉ HÁVRŠÍ</u>		
První čeští finančníci	kino -10677	Trejbal
<u>ŽAMPERK</u>		
Příjezd Rudé armády	6x9 - 5147 /18 250/ 6x9 - 5151 /18 254/ 6x9 - 5152 /18 255/ 6x9 - 5198 /18 305/ 6x9 - 5197 /18 309/ 6x9 - 5198 /18 310/ 6x9 - 5199 /18 311/ 6x9 - 5200 /18 312/ 6x9 - 5230 /18 342/ 6x9 - 5243 /18 356/ 6x9 - 5266 kino -10627	